

SLOVENSKI NAROD

iznaja vsak dan popoldne, izvenredne in praznike. — Inerati do 80 petiti vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2,50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inerati petiti vrsta Din 4. — Popust po dogovoru, inerati davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inostranstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Šmifjeva ulica št. 8
Telefon: 31-23, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Amerika stopa iz rezerve:

Pomemben govor predsednika Roosevelta

Države, ki hočejo mir, se morajo združiti v obrambo proti onim, ki ne spoštujejo mednarodnih pogojev — Amerika bo vedno na strani onih, ki se za mir in mednarodno sodelovanje

CHICAGO, 6. oktobra. V svojem včerajšnjem govoru v Chicagu je predsednik Roosevelt izjavil med drugim: Na svetu je tolikšna solidarnost in medsebojna odvisnost, da se dajensko nobena država, niti tehnično, niti moralno, ne more sama izločiti od ostalih v pogledu gospodarskih in političnih pojavov. Za slehernega Američana je takorekoč življensko pranje spoštovanje in ohranitev mednarodne morale. Večina držav teži za tem, da bi se ukinile carinske meje in da bi se tako spet povzdignilo blagostanje, toda na drugi strani pa se del držav pretirano oborožuje. To seveda ne velja za Zedinjene države Severne Amerike, ki skupno potrošijo za svoje oboroževanje nekoliko manj kakor 12% svojega celokupnega proračuna. Glede na to moramo v bodočnosti, kajti 90% držav se danes boji, da ne izgubi svoje svobode, svoje samostojnosti in da ne zabrede v vojno in to zaradi zadržanja držav, ki jih je komaj ostalih 10%, ki pa ogrožajo osnovna mednarodna načela.

Države, ki žele mir, morajo najti način in sredstva, s pomočjo katerih bo tudi njih volja prišla spet do izraza. To so stvari, ki danes zanimajo ves svet. Ne gre samo za dejanje, ki pomeni kršitev določenih pogojev in splošnih pravil, temveč gre za vprašanje miru, mednarodnega zakona in zlasti še humanosti. Tudi ne gre samo za določbe Društva narodov in Briand-Kelloggovega pakta, temveč za osnovna vprašanja gospodarstva, varnosti in humanosti. Ves svet mora že enkrat spoznati, kaj je krivica. In svet se ne sme ustaviti samo na dosedanjih primerih in izkušnjah, temveč mora na prvem mestu poudariti spoštovanje svetosti dogovorov, spoštovanje svobode in pravice drugih ter zaustaviti pot vseni mednarodnim napadalcem.

Jubilej mariborskih lekarnarjev

Maribor, 5. oktobra. V nedeljo je bila pri Orlu 5. glavna skupščina Kluba lekarnarjev v Mariboru. Na zborovanju je predsednik g. mag. pharm. Vidmar poročal o petletnem plodonosnem delovanju kluba na gospodarskem, znanstvenem, socialnem in strokovnem polju. V klubu lekarnarjev s sedežem v Mariboru so vključeni skoraj vsi lekarnarji bivše mariborske oblasti. Pred ustanovitvijo tega kluba je skoraj deset let neopaženo, a marljivo deloval Krožek lekarnarjev v Mariboru.

V preteklem letu je klub prirejal strokovna predavanja. Izdal je v obliki brošure predavanje magistra Damaške, banovinskega referenta v Ljubljani o sodelovanju lekarnarjev pri obrambi plinskih napadov. Iz gospodarskega odseka se je razvila lekarnarska zadruga za mariborsko oblast kot socialno gospodarska ustanova, ki se polagoma toda lepo razvija. Klub propagira pristop svojih članov k posmrtninskemu fondu lekarnarske zbornice, ki je važen napredek v gradbi socialnih institucij. Klub lekarnarjev je skrbel in nabiral zdravila za mariborske dečke kolonije. Glede nočne službe je klub s prošnjami in deputacijami dosegel, da se je zopet uvedla nočna služba s tedenskim turnusom namesto dnevnega menjavanja. Pri centralni zbornici lekarnarjev v Beogradu je mariborski klub dosegel, da sme državnim uradnikom in upokojencem dati zopet popust na zdravilih.

Po izčrpnih poročilih in stvarni debati o stanovskih vprašanjih lekarnarjev so sledile volitve. Izvoljen je bil naslednji odbor: predsednik mag. Vidmar, podpredsednik mag. Orožen (Ptuj), tajnik mag. Minarik, blagajnik mag. Mever, odborniki magistri Savost, Albanež in Posavec (Celje). Nadzorni odbor tvori magistra David-Št. (Ptuj), Dr. (Maren-

Takšen težak položaj, kakršen je sedanjí mednarodni položaj, je treba takoj popraviti, kakor se nastopi s varnostnimi ukrepi proti epidemijam. Za svojo osebo sem se odločil, da z vsemi sredstvi nadaljujem politiko miru in da storim vse, da se izognemo vojni. V moderni državi mora končno zmagati misel, da bi bila skrajna budalost, ako bi kdo spet skušal pognati svet v vojno, in to s tem, da krši svetovet podpisanih dogovorov in sporazumov in da brez povoda ograža ozemlje tujih držav.

Pri vsem tem pa morda še ne moremo reči, da je mednarodni mir dejansko že v nevarnosti, toda sleherna vojna je nalezljiva, pa naj se javno objavi ali ne. Sleherna vojna povzroči v svoj metel tudi druge narode. Mi smo trdno odločeni, da ostanemo izven vsake vojne, vendar pa ne moremo jamčiti, da bomo mogli biti izven posledic in strahotnih dejstev kakor vojne. Poskušamo in si prišamo one ideje, ki možnost komplikacij krležjo na minimum, navzile temu pa ne moremo biti povsem zavarovani za primer, da se svet spet pogreze v prelivanje krvi.

Zato pa zaradi civilizacije in zaradi zupanja, ki mora vladati med narodi, mislim, da je treba načela miru znova in še bolj poudariti. Miroljubne težnje vsakega naroda in njegova želja po miru naj se iz-

ražajo tako, da bo vsakdo, ki bi skušal prekršiti veljavne dogovore, sporazume in pravice drugih, že v naprej preprečen, da v tem ne bi uspel. Potrebni so potemtakem pozitivni napori za ohranitev miru. Glede Amerike je znano, da ona ostro obsaja sleherno vojno in si želi samo mir, pa se zato na vso moč trudi, da bi našla tudi najprimernejša sredstva, s katerimi bi mir lahko zavarovala zase in za druge.

Govor predsednika Roosevelta je poslušalo okoli 50.000 ljudi, prenašale pa so ga tudi vse radijske oddajne postaje, tako da je prav za prav poslušala vsa Amerika. Posamezne Rooseveltove izjave je množica čisto prekinila z aplavzi, ko pa je svoj govor končal, mu je zbrano občinstvo priredilo navdušene ovacije. Po govoru se je Roosevelt odpeljal k chicaskemu nadškofu kardinalu Mundeleinu, pri katerem je ostal na kosilu.

Podpora Društvu narodov

Washington, 6. oktobra. AA. Zunanji minister Cordell Hull je na vprašanje, kaj misli o Rooseveltovem govoru v Chicagu, izjavil, da ga v celoti odobrava in da je Roosevelt tako rekoč govoril v njegovem imenu. Ko je pojasnil stališče Zedinjenih držav Severne Amerike do pretehtih mednarodnih vprašanj, zlasti pa glede ameriških naporov

za ohranitev miru. Rooseveltov govor bo v popolnem besedilu izročen vsem tujim poslanikom v Washingtonu, morda tudi vsem njihovim vladam.

V dobro poučenih krogih izjavljajo, da predstavlja včerajšnji Rooseveltov govor v Chicagu enega izmed najpomembnejših zunanjepolitčnih govorov, ki jih je predsednik imel doslej. Njegove izjave tolmačijo na splošno tako, da bo Amerika odlej aktivno podprla vse napore za ohranitev miru. Mislijo nadalje, da je hotel Roosevelt s svojim govorom ohraniti tudi samo Društvo narodov, da bi sprejelo kar najstrožje in uspešne ukrepe proti napadalcem. Amerika bi take ukrepe odobrila.

Odmev v Londonu

London, 6. oktobra. AA. Na pristojnih mestih je bil Rooseveltov včerajšnji govor zelo ugodno sprejet. Prevlačuje mišljenje, da so z njim Zedinjene države Severne Amerike obojele japonski napad na Kitajsko in tuje vmešavanje v španske zadeve. Rooseveltovo stališče proti napadalcem bo zelo okrepilo priznavanja Velike Britanije in Francije, da se doseže sporazum o opoklicu tujih prostovoljcev iz Španije, ženevski obojele Japonske pa dalo še večjo moralno oporo in vrednost.

Po polurnem odmoru je začela skupščina proučevati poročilo posvetovalnega odbora o kitajsko-japonskem sporu. Angleški in francoski zastopnik sta vztrajala pri zahtevi, naj bi se takoj glasovalo o resoluciji, ki jo je odbor predložil. Paul Boncour je v svojem govoru med drugim dejal: Trenutek je zelo resen, tudi dejstva so zelo resna in bi se po mojem mnenju morala pokazati soglasnost vsaj v teh osnovnih zadevah. V imenu Francije pristajam na resolucijo brez rezerve, ker ni v njej nič, kar bi utegnilo preprečiti napore za pomiritev. Dolžni smo odati moralno oporo državi, katere najstarejšo civilizacijo — starejšo od vseh naših — spoustimo in katere prebivalstvo sedaj tako trpi. Prav tako ne smemo nič opustiti, kar bi ji lahko nudilo večjo odpornost, in na neposredno prizadetih državah samih je sedaj, da dajo Kitajski pomoč, v kolikor je ta mogoča.

Angleški delegat pa je takoj nato izjavil sledeče: Nikdar ni bilo bolj potrebno, da uveljavimo sredstva za pomirjenje, s katerimi razpolaga DN. Osnova, na kateri naj bi ta sredstva počivala, pa bi morala biti najširša. Zato smo povsem skladni z okvirom DN predložili resolucijo, da se v smislu washingtonskega sporazuma podvzamejo nagle, dejanske in konstruktivne akcije.

Slam in Poljska sta po svojih delegatih sporočila, da s iz načelnih razlogov vzdržita glasovanja. Norveška in Južna Afrika pa zato, ker nista imeli dovolj časa, da se njuni delegati posvetujejo z vladami.

Nato je nastopil sovjetski delegat Litvinov, ki je med drugim poudaril: Posvetovalni odbor je imel na vpogled vse dokaze, da bi japonsko ekspedicijo proti Kitajski označil z besedo »napad«, pa tega ni storil. Obžalujemo, kar ne moremo kitajskemu narodu drugače pomagati kakor samo moralno. Toda pri vsem tem ugotovljamo, da ostaja zasedanje Društva narodov odprto, da bo še nadalje zasedal tudi posvetovalni odbor in da smo vsaj s tem dali Kitajski nekaj več kakor samo moralno ohranitev. Sovjetska unija kot zvesta članica DN izraža upanje, da ženeva glede Kitajske in bo šla mirno mimo svoje dolžnosti.

Končno je še kitajski delegat Wellington Koo dal mirno izjavo, v kateri je poudaril, da so predlogi posvetovalnega odbora sicer daleč od tega, da bi zadovoljili Kitajsko, toda pripravljani smo jih sprejeti pod pogojem, da ostane Kitajski še nadalje dana možnost, da predloži svoje prvotne zahteve, čim bi se ji to zdelo potrebno. Ta kratka izjava kitajskega delegata je bila živahno pozdravljena.

Skupščina DN je sklenila, da bo glasovanje o kitajski resoluciji šele danes. Ta odločitev od včeraj na danes nima nikakega političnega ozadja, ker je skupščina na ta način hotela ustreči zastopnikom Norveške in Južne Afrike, ki še nista prejela navodil svojih vlad.

Borzna poročila.

Cari, 6. oktobra. Beograd 10, Pariz 14.30 London 21.53.25, New York 434.625, Bruselj 73.25, Milan 22.93, Amsterdam 240.275, Berlin 174.50, Dunaj 79.85—81.85, Praga 15.23 Varšava 82.25, Bukaršta 3.25.

Postani in ostani član
Vodniške družbe!

Politični obzornik

Mariborski podžupan, kje ste?

Imenovani mariborski podžupan Franc Zebot, ki je igral vodilno vlogo v demonstracijah meseca junija proti Petru Živkovcu, še sedaj ni odgovoril na očitjanja, da je v času Živkovčevega režima zobal iz vladnih jasl, dobivajoč v določenih presledkih izdatno denarno podporo, ki je znašala tisočake. Kdor molči, priznava, pravi stari rimski pregovor. Ali ne bo mariborska JRZ zahtevala od svojega člana, da se opere tega očitka s tem, da razčiščenje te afere izroči pristojnemu čimtelju — sodišču? Vse kaže na to, da bi gospod podžupan Zebot nad vse rad izročil to niemu skrajno netrubej afere pozabnosti, toda to se mu ne bo posrečilo. Zato bodo že skrbeti prijatelji iz njegovega lastnega tabora, ki nam neprestano pošiljajo pisma s pozivom, naj Zebotove afere zaboga ne pustimo v nemar in iz vida.

Hrvatski klerikalci o Masaryku

Beograjska »Javnost« piše: »Večina hrvatskega klerikalnega časopisa sploh ni ali pa je zelo suhoparno zabeležila smrt prezidenta T. Masaryka, da si je celo sam papeški organ »Osservatore Romano« posvetil mrtvemu velikemu besede globoke priznanja, ki je za svobodo in čast Hrvatov storil več, kakor vsi hrvatski klerikalci skupaj. Ali rekord nad vsemi temi listi so odnesle »Subotičke novine«. Te so v isti številki, kjer na dolgo in široko pojo slavo dr. Goebbelsu in njegovemu govoru o Španiji, kjer vriskajo veselja, da se »pred japonskimi topovi in letali morajo umakati kitajske čete« in kjer trde, da je »gesta Italije in Nemčije, da ne pristopijo nion-skemu sporazumu popolnoma upravičena (kakor je razvidno, so to docela berlinske inspiracije), tako le objavile smrt prezidenta T. G. Masaryka«.

»Masaryk umrl. Bivši ministrski predsednik Češkoslovaške republike T. Masaryk je nedavno lahko oboel, ali ker je bil že star in slabega zdravlja, je podlegel boleznim in 13. t. m. preminil.«

Ne besedice več, ne v tej, ne v kaki drugi številki tega lista, — katerega urednik Blasko Rajic (visok cerkveni dostojanstvenik), gotovo misli, da Masaryk ni o njem vedel, da-li je grobar, cerkveni zvonar ali dvor, zakaj bi potem on moral vedeti o Masaryku, da-li je bil prezident republike ali predsednik vlade? ... A kar se drugega tiče, kaj se naj dobrega pove o možu, ki ni bil član katoliške akcije, niti član Društva katoliških mož, marveč je celo pisal neke »brezbožne« filozofske knjige in osnoval neke svobodoumne in demokratske države?!

V tem oziru je bil izjema naš katoliški »Slovenec«, ki je Masaryka proglasil za »spokojenca« in ga enostavno — anektiral.

Dr. Vojo Janjića so izključili iz JRZ

Glavno glasilo JRZ »Samouprava« poroča, da je izvršni odbor definitivno izključil iz JRZ narodnega poslanca dr. Vojo Janjića. Dr. Janjić je predsednik skupščinskega finančnega odbora in je bil tudi predsednik odbora za konkordato. Kot tak je glasoval tako v odboru, kakor tudi v skupščini proti konkordatu. V pokretu proti konkordatu v Sumadiji igra dr. Janjić veliko vlogo. Zato so ga tudi izključili iz stranke. Ob tej priliki mu je »Samouprava« dala še tole brco: »Dajoč iskrenega izraza radosti, da je dr. Vojo Janjić prenehal biti član naše — politične družbe, mu ob slovesu sporočamo: Putuj igumane, nimalo ne zavidamo onim, ki se danes z njim ponajša.« — Ni še dolgo, ko je »Samouprava« o Janjiću čisto drugače govorila, takrat, ko so ga pošiljali v raznih mislih v Sofijo, Prago, pa tudi v Rim!

»Jugoslovanska Pošta« in Meštrovici

V »Lidovih novinah«, ki izhajajo v Brnu, je napisal o pokojnem prezidentu T. Masaryku kipar Ivan Meštrovic članek, v katerem se nahaja tudi odstavek, ki je ne samo v naši, marveč tudi v češkoslovaški javnosti vzbudil nemalo začudenje, pa tudi upravičeno nevoljo in obsodbo. Dotični odstavek se glasi:

»Brez uniforme, kape in sablje, brez narejene pomorne maske bo počival prvi državljani Tomo Masaryk, ki je brez vojaške akademije, brez diplomatske šole ustvaril čvrsto narodno državo, svobodno, pravično in človečansko. Sablja se lomi in sila se lomi, samo zemlja ostane in plug ostane.«

Sarajevska »Jugoslovanska pošta« citira ta odstavek in naslavlja na gospoda Meštrovici, o katerem je znano, kako ga je blagopokojni kralj Ureditelj v vsakem oziru moralno in gmotno podpiral, to-le vprašanje: »Na koga je mislil pesnik čarobnega dleta, ko je napisal one vrstice o vijelevanju bratstva in o lomljenju sablje? Ima-li mojster moralno korajžje, da nas javno osvojbodi neprilicne slušnje?«

Na to javno vprašanje mojster Meštrovic dosledno in ni odgovoril.

Kdo napada vojne ladje v Sredozemskem morju

Francozi dolže Italijane, Nemci boljševike, Italijani pa valencijsko vlado

Pariz, 6. oktobra. Ouvre poroča, da je bil napad na angleški rušilec »Basilisk« izvršen v bližini Ibiz, kjer se nahajata znani pomorski oporišči italijanskih in nemških vojnihi ladji za zapadni del Sredozemskega morja. Ostali francoski listi ne razpravljajo mnogo o tem, kateri državi naj bi gusarska podmornica pripadala. Le »Jour« meni, da sedaj valencijska vlada ne bo mogla trditi, da pripada podmornica Italiji, ker je to povsem neverjetno, odkar je Italija pristala na njunski sporazum.

Rim, 6. oktobra. V zvezi s poskusom neznanе podmornice, ki je skušala torpedirati angleškega rušilec »Basilisk«, opozarja rimsko časopisje na čudne okolščine tega napada. Dogodil se je malone na istem kraju

med Alicantom in Valencijo, kjer je avgusta meseca skušala prav tako neznan podmornica napasti angleško križarko »Havock«. Oba napada sta se pripetila v španskih morskih vodah. Prav tako značilno, kakor pišejo rimski listi dalje, da se v teh vodah pojavljajo neznanе podmornice, ki kakor po predpisu ne zadenejo predmetov, ki jih hočejo napasti. Dalje omenjajo listi, da se ti ponesrečeni napadi pojavljajo ravno tedaj, ko nastopi Sovjetska Rusija s svojimi diplomatskimi spletkami zoper Italijo in zoper dogovor v Evropi. Napad na »Havock« se je dogodil nekaj dni pred njunsko konferenco, napad na »Basilisk« pa so izvedli ravno tedaj, ko se je iz Ženeve pričela nova protitalijanska gonja.

Društvo narodov nudi Kitajski vso svojo moralno podporo

To je pa tudi največ, kar je Kitajska dosegla

Ženeva, 6. oktobra. AA. Snoci se je skupščina DN spet petala z vprašanjem mednarodne pomoči beguncem. Francoski delegat, katerega je s svojo izjavo podprl tudi češkoslovski dr. Osusky, je spričo ugotovitve, da ni mogoče doseči soglasnosti glede predloga o nadaljevanju dosedanje podpore DN, predlagal, naj se

razprava o tem vprašanju odloži, da pa med tem DN vso zvezo še enkrat poudari, da bi se našel način za nadaljnjo podporo beguncev. Ta predlog je bil sprejet s 25 glasovi od skupnih 47, ker se je 22 delegacij vzdržalo glasovanja. Nato je skupščina sprejela poročilo DN, ki znaša 32.632.000 švicarskih frankov.

Že zopet groze povodnji

Na Fužinah je bila Ljubljana davi že 2.25 m nad normalo

Ljubljana, 6. oktobra. Pred letom, 6. oktobra je lani zapadel sneg, ki je napravil ogromno škodo v vinogradih in na sadnem drevju. Sedanje deževje pa je skoraj prav tako prizadelo kmeti in vinogradniki. Marsikje zdaj kmetje utrpe še mnogo težjo škodo na poljih, ker so se letos neprestano vrstile uime. Cesar ni vzel toča in desar niso odnesle prejšnje poplave, zdaj ogrožajo nove povodnji. Posredno je prizadet seveda tudi meščan, zlasti še, ker so se življenjske potreščine že itak občutno porazile.

V Ljubljani in njeni okolici niso jesenske poplave nič posebnega. Zaradi jesenskih nalivov so se prejšnja leta zelo zavlekla regulacijska dela. Vendar so nallivje te dni nekaj nenavadnega. To ni več jesniski dež, saj lije kakor ob poletnih nevihtah. Najhujši naliv je pa bil ponoči med 24. in 2. uro. Od včeraj do davi ob 7. so namerili v Ljubljani 80.8 mm dežja, kar je za en dan zelo mnogo.

Včeraj popoldne so vode začele naglo naraščati. Kakor smo poročali, je zdaj nevarnost poplav na Barju precej zmanjšana, ker so končana regulacijska dela in sta odprti zatvornici na Špiči in v Gruberjevem prekopu. Kljub temu pa Ljubljana na Barju ne more dovolj hitro odvajati vode številnih pritokov. Doslej še poplava ni zavnela, večjega obsega, pod vodo so

pa že travniki na Hauptmanci, kjer se razvija Ižica, in na Lipah, kjer navadno najprej prestopita bregove Ižica in Ljubljana. Vendar je nevarnost od ure do ure večja, ker se neprestano lije in ker Ljubljanični pritoki ob izlivu začno nevarno naraščati šele čez več ur po hujšem nalivu. Zato je dopokodne Ljubljana še vedno naraščala zaradi sčnega nočnega naliva.

Zelo je narasla voda na Fužinah. Prejšnja časa je ob najhujšem deževju narasla tako visoko v dveh dneh kakor zdaj v enem dnevu. Dopokodne je bila že 2.25 m nad normalo in je še vedno naraščala. Travniki na Sigah so bili že poplavljeni. Pod vodo so tudi travniki ob mostu pri Zalo-gu. Ker dopokodne ni prenehalo deževati, groze poplave velikega obsega. Nevarnost bi bila mnogo manjša, za kraje ob Ljubljani, ko bi ne naraščala tudi Sava. Narasla Sava namreč zadržuje Ljubljano ob ustju.

Sava je pa v resnici izredno narasla. Dopokodne je dosegla že 2.70 m nad normalo pri Čemurji elektrarni in na Brodu. Tako visoka letos še ni bila.

Izgledi so torej zelo slabi. Ljudje so pričakovali, da bo dopokodne nehalo deževati, ker je temperatura padla, kljub temu je pa še lilo kakor da se nam napoveduje vesoljni potop.

